Prevencija: Mogu, hoću, djelujem

Provoditelj: Liga za prevenciju ovisnosti
Godina provedbe: 2024

Kratki opis programa
Sveobuhvatni, multikomponentni program selektivne i indicirane prevencije ovisnosti u kojem su individualnim i grupnim preventivnim intervencijama i kulturno edukativnim aktivnostima obuhvaćeni mladi iz sustava socijalne skrbi, a stručnim edukacijama stručnjaci iz socijalnog, zdravstvenog i pravosudnog sustava te OCD-a.

Sažetak programa
Projekt uključuje multidisciplinarni pristup sudjelovanjem različitih subjekata u zajednici adekvatno educiranih za provedbu selektivne i indicirane prevencije ovisnosti te podizanje kvalitete života mladih iz sustava socijalne skrbi njihovim većim uključivanjem u zajednicu. U teorijskoj osnovi, projekt se temelji na odnosu rizičnih i zaštitnih faktora te razvoju socijalnih vještina i uspostavi pozitivnih odnosa. Ključne i najzastupljenije projektne aktivnosti su trening životnih vještina, edukacije o legalnim i ilegalnim psihoaktivnim sredstvima ovisnosti te organizacija slobodnog vremena, filmska druženja, izleti i inkluzivno volontiranje.

1. Županije provedbe
Splitsko-dalmatinska

2. Datum početka i završetka programa
Datum početka: 01.01.2024
Datum završetka: 31.12.2024

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici
da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)
Liga za prevenciju ovisnosti, Centar za pružanje usluga u zajednici Split, Centar za pružanje usluga u zajednici Maestral, Hrvatski zavod za socijalni rad – Županijska služba Splitsko-dalmatinske županije, Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa
Mjesto provedbe programa: Grad Split, Grad Kaštela, Splitsko-dalmatinska županija
Godina u kojoj se program provodio: 2024.
Broj obuhvaćenih korisnika: 203

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora
Izvor programa: Originalni program
Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet:

7. Razina preventivnih intervencija
Selektivna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren
Zajednica

9. Rizični i zaštitni čimbenici na koje program cilja

Rizični čimbenici: Nisko samopouzdanje i slaba slika o sebi, nedostatak socijalnih i komunikacijskih vještina, impulzivnost, sklonost rizičnim ponašanjima, nizak uspjeh u školi, nedovoljno razvijene vještine rješavanja problema i donošenja odluka., negativni vršnjački utjecaji ili socijalna izolacija, nedostatak dostupnih pozitivnih sadržaja i aktivnosti, stigma i diskriminacija povezana s institucionalnim smještajem ili problemima u ponašanju, nepostojanje jasnih struktura podrške nakon izlaska iz skrbi.
Zaštitni čimbenici: Razvijanje socijalnih i komunikacijskih vještina, jačanje samopouzdanja i pozitivne slike o sebi, učenje vještina rješavanja problema i donošenja odluka, razvijanje sposobnosti upravljanja emocijama, poticajni i pozitivni vršnjački odnosi, uključivanje u organizirane, kvalitetne slobodne aktivnosti, aktivno sudjelovanje djece I mladih u donošenju odluka koje ih se tiču.

10. Procjena potreba

Način provedbe: Procjenu potreba napravili smo na slijedeće načine: 1. Analizom podataka iz strateške dokumentacije koja uključuje i relevantne zakonske akte te podatke iz relevantnih istraživanja i godišnjih izvještaja 2. Analizom stručne literature 3. Temeljem iskazanih potreba ustanova socijalne skrbi i zdravstvenih ustanova u Splitsko-dalmatinskoj županiji s kojima kontinuirano surađujemo.
Očekivani rezultati: - Formiran projektni tim, utvrđen operativni plan, pripremljena projektna dokumentacija, formirane korisničke skupine, pripremljeni evaluacijski alati.
- Kontinuirano se pruža individualno savjetovanje. Korisnici stekli potrebna znanja za prevladavanje kriznih situacija i dobili preporuke za oblikovanje ponašanja koja vode do konstruktivnih ponašanja i kvalitetne komunikacije. Potrebne vještine se svjesno i kontinuirano usavršavaju, što pomaže u rješavanju problema i potiče pojedince da iskoriste svoje potencijale.
- Održano 12 strukturiranih modularnih radionica Treninga životnih vještina za mlade s problemima u ponašanju te 8 radionica za mlade bez odgovarajuće roditeljske skrbi; ukupno 20 radionica treninga životnih vještina; obuhvaćeno najmanje 40 mladih. Mladi su unaprijedili osobne komunikacijske i socijalne vještine te kapacitete za odolijevanje vršnjačkom pritisku, usvajaju konstruktivne/korisne životne stavove, povećaju kapacitete za samoprocjenu vlastitih ponašanja. Poboljšana kvaliteta života djece i mladih u ustanovama.
- Održano 12 radionica Informiranja i edukacije o legalnim i ilegalnim psihoaktivnim sredstvima; 6 u Centru za pružanje usluga u zajednici Split i 6 u Centru za pružanje usluga u zajednici Maestral. Povećana razina znanja o štetnim posljedicama konzumacije sredstava ovisnosti. Povećana razina znanja i svijesti o odgovornoj brizi za vlastito zdravlje. Povećani kapaciteti mladih za samoprocjenu vlastitog ponašanja. Poboljšana kvaliteta života mladih u domovima.
- Održano 6 projekcija filmova s praćenom raspravom u Centru za pružanje usluga u zajednici Split . Najmanje 15 korisnika/ca redovito sudjeluje u aktivnosti. Kroz filmski medij i poticanje na kritičko razmišljanje mladi osviješteni o posljedicama ovisničkih i drugih rizičnih ponašanja. Poboljšana kvaliteta života mladih u domovima. Povećana grupna kohezija među korisnicima i volonterima te poboljšan odnos odgajatelja, voditelja radionica i djece koji zajedno sudjeluju u aktivnosti.
- Provedeno inkluzivno volontiranje. Do 10 mladih iz ciljane skupine priključilo se Liginom volonterskom timu. Prati ih i mentorira Ligin stručni tim, koordinatorica volontera i dugogodišnji punoljetni volonteri.
- Organizirane aktivnosti slobodnog vremena (izlet/kino/kazalište/izložba/sportska događanja/adrenalinska događanja/radionice/treninzi/tečajevi) za korisnike Centra za pružanje usluga u zajednici Maestral i Centra za pružanje usluga u zajednici Split osmišljene prema interesima korisničke skupine i u dogovoru sa stručnim timom. Mladi povećali društvenu uključenost i prakticiraju zdrave životne stilove.
- Organizirana 2 nagradna izleta za korisničke skupine. Mladima poslana poruka da je njihov cjelogodišnji angažman prepoznat i cijenjen. Povećana motivacija mladih za nastavak aktivnog angažmana u zajednici. Unaprijeđena grupna kohezija.
- Provedene edukacije za jačanje kapaciteta stručnjaka sukladno potrebama korisnika. Ojačan kapacitet zaposlenih u obrazovnim ustanovama, ustanovama zdravstvene i socijalne skrbi te pravosudnim ustanovama u području primjena novih metoda u radu u skladu sa smjernicama za učinkovite psihosocijalne intervencije.
- Javnost informirana o provedbi projektnih aktivnosti i senzibilizirana za tematiku. Projekt medijski promoviran

objavama na društvenim mrežama, sudjelovanjem na lokalnim radijskim i televizijskih postajama. Distribuirani promotivni materijali.
- Provedena evaluacija projekta. Ocjenjena dinamika provedenih aktivnosti i razina uključenosti korisnika. Doneseni zaključci o učinkovitosti programa, napravljene smjernice za daljnji rad te modifikacije projekta prema rezultatima evaluacije.
- Pripremljena izvještajna dokumentacija, analizirana evaluacija, unaprijeđeni kapaciteti i razina stručnog rada tima, unaprijeđena znanja za daljnji rad.

11. Trajanje programa
Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 52

12. Ciljevi programa
Opći: Opći cilj programa je doprinijeti smanjenoj incidenciji ovisnosti među mladima iz sustava socijalne skrbi sinergijskim djelovanjem lokalne mreže ključnih dionika u implementacijii preventivnih intervencija na selektivnoj i indiciranoj razini na području Splitsko-dalmatinske županije.
Specifični: 1.Postignuta je promjena stavova i uvjerenja ciljane populacije u očekivanjima učinaka konzumacije u odnosu na kanabis, amfetamine, kokain i halucinogene droge.
2.Unaprijeđene su socijalne vještine ciljane populacije u konstruktima samoregulacije, odolijevanja vršnjačkom pritisku i kritičkog razmišljanja.
3.Povećani su profesionalni i osobni kapaciteti djelatnika socijalnih, zdravstvenih, pravosudnih ustanova i OCD-a koje pružaju usluge ciljnoj populaciji i unaprijeđeno je djelovanje lokalne mreže dionika u provedbi preventivnih intervencija na selektivnoj i indiciranoj razini.

13. Ciljana skupina
Osnovna škola, Srednja škola, Odrasli

14. Korisnici programa
Opis korisnika: U Centru za pružanje usluga u zajednici Split prosječna dob korisnika/ca je 16 godina; najmlađi/a ima 14 godina, a najstariji/a ima 19 godina. Većina korisnika/ica su iz Dalmacije, ostali su iz raznih područja cijele Hrvatske. Obrazuju se u različitim obrazovnim programima, a dio njih nije u sustavu obrazovanja. Korisnici su mladi s problemima u ponašanju, odnosno mladi čije je ponašanje znatno različito od opće prihvaćenih socijalnih i kulturnih, te zakonom definiranih normi ponašanja, a kojima dovodi u opasnost sebe i/ili dobrobit drugih osoba ili skupina. Posljedice tog ponašanja su brojne i negativne (napuštanje škole, bježanje od kuće, skitnja, samoozljeđivanje, činjenje prekršaja i kaznenih djela, eksperimentiranje i konzumiranje sredstava ovisnosti…) i zahtijevaju reakciju specijaliziranih stručnjaka i institucija, u pravilu iz više resora istovremeno (socijalna skrb, odgoj i obrazovanje, pravosuđe, policija, zdravstvo). Potrebe korisnika su vrlo različite, no svima je zajednička velika potreba za pozitivnom afirmacijom, jačanjem samopoštovanja i samopouzdanja, razvijanjem konstruktivnih obrazaca razmišljanja, potreba za prihvaćanjem i uvažavanjem te pronalazak čvrstih uporišta za daljnji razvoj. Većina korisnika eksperimentira s ovisničkim sredstvima.
Korisnici Centra za pružanje usluga u zajednici Maestral su u dobi od 11 do 16 godina, dolaze iz ekonomsko i socijalno nepovoljnih uvjeta. Većina korisnika su u redovnom školskom sustavu. Korisnici izražavaju velike poteškoće sa samopouzdanjem i samopoštovanjem te pokazuju socijalnu anksioznost. Postoji potreba za jačanjem asertivnosti, prihvaćanja životnih okolnosti, jačanjem samopoštovanja, odolijevanja vršnjačkom pritisku te poštivanju i prihvaćanju različitosti.
Korisnici Hrvatskog zavoda za socijalni rad su mladi u riziku od socijalne isključenosti, iz izrazito ekonomski i socijalno nepovoljnog okruženja; pod mjerom Zavoda zbog obiteljske problematike. Takvi mladi imaju osobna obilježja ili žive u okolnostima koje predviđaju početak, nastavak ili eskalaciju problematičnog ponašanja. Postoje mnogi rizični i zaštitni faktori kojima su izloženi, a koji uvelike pridonose formiranju njih kao odgovornih i savjesnih ili pak sklonih kriminalitetu i delikvenciji. Vrlo loš socioekonomski status povezan sa pretjeranim ili nepostojećim autoritetom roditelja ili neke druge osobe, može vrlo negativno utjecati na psihosocijalni razvoj maloljetnika. Kod korisnika postoji potreba za

socijalnom uključenošću, jačanjem samopouzdanja, jačanjem socijalnih vještina te prakticiranjem zdravih stilova života.

Stručnjaci koji rade s mladima zaposleni u ustanovama zdravstvene i socijalne skrbi koji su u svakodnevnom direktnom radu s mladima. Heterogene spolne i dobne strukture, homogene obrazovne strukture.
Broj korisnika na godišnjoj bazi: 203

15. Metode korištene u programu
Savjetovanje, Radionica

16. Program je evaluiran
da

17. Vrsta provedene evaluacije
Da - Evaluacija procesa i učinka

18. Metoda evaluacije
Evaluacijski upitnici, evaluacijske radionice (usmena evaluacija), polustrukturirani intervju i fokus grupe.

19. Evaluatori
Unutarnji i vanjski

20. Najvažniji rezultati evaluacije
Procesnom evaluacijom praćena je prisutnost korisnika/ca na radionicama, zadovoljstvo sadržajem radionica i voditeljicama, preporukama za daljnji rad, sastancima s djelatnicima po završetku svake radionice, usmenim povratnim informacijama od djelatnika ustanove.
Dugogodišnje iskustvo rada u provođenju preventivnih programa s korisničkom skupinom pokazalo je da klasičan način evaluacije „papirnati anketni upitnik“ ovu korisničku skupinu odbija i opterećuje te je u najvećoj mjeri provođena usmena evaluacija koja podrazumijeva planirano vrijeme i strukturirani razgovor s korisnicima u okviru evaluacijskih radionica. Također, specifičnost korisničke skupine je velika fluktuacija korisnika koji su smješteni u ustanovi (Centar za pružanje usluga u zajednici Split) zbog čega je vrlo zahtjevno ostvariti uvjete za kontinuirano i strukturirano evaluacijsko praćenje rada s korisnicima. Evaluacijske radionice s korisnicima obuhvaćaju širok raspon tema u koje su korisnici uključeni. Tako korisnici imaju priliku reći sviđaju li im se teme koje su za njih predviđene na radionicama, na kojim još temama žele raditi, kako preventivne aktivnosti Lige mogu biti bolje, što im se sviđa, a što ne u pristupu radu itd. Također, u okviru evaluacijskih radionica korisnici sudjeluju u odabiru nagradnog izleta kao i osvježenja koje je za korisnike predviđeno u okviru radionica, kao dio rada s korisnicima/ama na raspolaganju novcem i samostalnom donošenju odluka. Također, na evaluacijskim radionicama korisnici/e su odabirali koje slobodne aktivnosti žele pohađati kao dio rada na svrhovitom provođenju slobodnog vremena te upoznavanju sebe i svojih vještina, interesa i talenata. Kako rad s korisnicima temeljimo na stvaranju odnosa povjerenja i međusobnog uvažavanja, tako je i evaluacija provođena na način da korisnici mogu otvoreno komunicirati svoje potrebe, zadovoljstvo i/ili nezadovoljstvo. Voditeljice su potom nalazile načine kako prijedloge korisnika/ca uvažiti i primijeniti u radu kako bih sama evaluacija za korisnike imala stvaran utjecaj i bila prostor u kojem oni mogu aktivno sudjelovati u kreiranju aktivnosti koje se provode s njima i za njih, a ne samo biti pasivni primatelji usluga.
Treningom životnih vještina obuhvaćeno je 28 korisnika/ca (16 M i 12 Ž) iz Centra za pružanje usluga u zajednici Split te 3 korisnice iz Centra za pružanje usluga u zajednici Maestral (0 M i 3 Ž). Informiranjem i edukacijom o legalnim i psihoaktivnim sredstvima obuhvaćeno je 15 mladih (11 M i 4 Ž) iz Centra za pružanje usluga u zajednici Split te 14 djece i mladih (7 M i 7 Ž) iz Centra za pružanje usluga u zajednici Maestral. Na filmskim druženjima sudjelovalo ukupno 36 sudionika/ca (22 M i 14 Ž) iz Centra za pružanje usluga u zajednici Split (smještaja i poludnevnog boravka).
Korisnici Centra za pružanje usluga u zajednici Maestral te korisnici Hrvatskog zavoda za socijalni rad volonterski su

se priključili Ligom volonterskom timu - 3 korisnice iz Centra za pružanje usluga u zajednici Maestral sudjelovale su s Liginim volonterima u humanitarno-prodajnoj akciji Dani volonterskog rada; a 25 korisnika/ica i odgajatelja/ica kaštelanske podružnice Centra za pružanje usluga u zajednici Maestral „Miljenko i Dobrila“ su uz Ligin volonterski tim sudjelovali u cjelodnevnoj eko akciji uređenja okoliša podružnice. Korisnica Hrvatskog zavoda za socijalni rad se priključila Liginom volonterskom timu te sudjelovala kao vršnjakinja edukatorica u provedbi radionica univerzalne prevencije ovisnosti u osnovnim školama.
U slobodnim aktivnostima sudjelovao je čak 71 korisnik 841M i 30Ž) iz Centra za pružanje usluga u zajednici (smještaja i poludnevnog boravka) te 7 korisnika (4M i 3Ž) iz Centra za pružanje usluga u zajednici Maestral.
Povratne informacije od strane korisnika/ca na aktivnosti u kojima su sudjelovali su pozitivne i ukazuju na visoki stupanj zadovoljstva ponuđenim sadržajima i metodama rada, a u najvećoj mjeri pristupom koji voditeljice imaju u radu. Korisnici predlažu da se aktivnosti češće provode i izvan ustanove u zajedničkim druženjima, s obzirom da nemaju često uvjete i prilike za to. Voditeljice smatraju bliskima, osobama od povjerenja te jasno komuniciraju da cijene njihov angažman i trud te iskrenu namjeru da poboljšaju uvjete života i tretmana u ustanovi.
Djeca i mladi najvažnijim smatraju odnos razvijen s voditeljicama iz Lige za prevenciju ovisnosti, a radionice doživljavaju kao prostor u kojem mogu biti viđeni i saslušani kao pojedinci, na jednoj ljudskoj razini.
Kombinacija radionica treninga životnih vještina i aktivnosti provođenja slobodnog vremena pokazala se kao uspješna u zadovoljavanju različitih, a jednako važnih potreba djece i mladih. Na radionicama treninga životnih vještina mladi uče o sebi i drugima, povezuju se, zabavljaju i doživljavaju ugodna, pozitivna iskustva i odnose, ali i dolaze do nekih važnih uvida značajnim za izbore koje će donositi u svom životu. Aktivnosti provođenja slobodnog vremena u programu su provođene kroz usku suradnju s djelatnicima ustanove i samim korisnicima ispitivanjem potreba, interesa i sklonosti djece i mladih. Tu programsku aktivnost smatramo od izuzetne vrijednost s obzirom da djeca i mladi koja su smješteni u ustanovama socijalne skrbi imaju puno slobodnog vremena te su ga često skloni provoditi na za njih štetne načine. Također, u slobodnim aktivnostima djeca i mladi imali su priliku organizirano, svrhovito i poticajno boraviti izvan ustanove što je također važno za njihovu uključenost u društvo, socijalizaciju i integraciju u društvo, nasuprot izdvojenosti koju doživljavaju smještanjem u ustanovu.
Evaluacija učinka od strane vanjskog, nezavisnog evaluatora je u tijeku.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokanoj razini
Promoviran: ne
Sadržaj i tijek kampanje:

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)
53.180,70 €

23. Izvori financiranja
Vlastita sredstva (HRK):
Gradsko financiranje (HRK):
Županijsko financiranje (HRK):
Nacionalno financiranje (HRK): 53.180,70 €
Drugi izvori (HRK):